

معروف ترین شاگرد ایرانی امام صادق(ع) که بود؟

تعداد شاگردان امام صادق(ع) حدود ۴ هزار نفر ذکر شده است که از این تعداد، حدود ۵۰۰ نفر ایرانی بوده اند.

تعداد شاگردان امام صادق(ع) حدود ۴ هزار نفر ذکر شده است که از این تعداد، حدود ۵۰۰ نفر ایرانی بوده اند.

مجله مهر: شاگرد ایرانی مکتب امام صادق(ع) که پدر علم شیمی شد. «جابر بن حیان» شاید یکی از معروف ترین شاگردان امام صادق(ع) باشد. دانشمندی که در میان ۴ هزار شاگرد پیشوای ششم شیعیان و در دوران شکوفایی علمی و کلاس های درس پرشمار امام صادق(ع) در علم کیمیاگری چهره شد و حالا سالهاست که از او به عنوان «پدر علم شیمی» یاد می شود. چهره ای که یکی از مشهورترین دانشمندان ایرانی نیز به شمار می رود. شهرت جابر نه تنها به جهان اسلام محدود نمیشود و غربیها او را تحت عنوان «گبر» می شناسند.

پدر ایرانی شیمی

بوموسی جابر بن حیان، کیمیاگر برجسته ایرانی، در سال ۱۰۰ هجری شمسی در شهر توس از توابع خراسان متولد شد. پدر او یک داروساز شناخته شده و از پیروان اهل بیت (ع) بود که به دلیل تلاش در براندازی حکومت بنی امیه دستگیر شد و به قتل رسید. جابر در زمان قتل پدرش کمتر از یک سال سن داشت. علاقه مندی جابر به حرفه و نوشته های باقی مانده از پدرش، سبب شد تا او نیز به داروسازی پرداخته و البته همزمان با آن، به یادگیری علوم دیگر هم بپردازد. برای همین، ایران را به مقصد عراق ترک کرد تا در کوفه، تحقیقات خود را دنبال کند. به همین دلیل به او صفت «کوفی» داده اند که البته اشاره به زادگاه او نیست. جابر، علاوه بر علم داروسازی، از کیمیاگران و فیلسوفان بنام عصر خود بود و البته بیشتر این شهرت را مرهون شاگردی پیشوای ششم شیعیان می دانست. ذبیح الله منصوری در کتاب ترجمه شده «امام صادق مغز متفکر شیعه» از قول جابر می نویسد: «همه این علم (شیمی یا کیمیاگری) را از محضر مولایم جعفر بن محمد(ع) آموخته ام.» «برتلو» شیمیدان فرانسوی که به «پدر شیمی سنتز» مشهور است هم، سخت تحت تاثیر جابر واقع شده و می گوید: «جابر در علم شیمی همان مقام و پایه را داشت که ارسطو در منطق.» جورج سارتون می گوید: «جابر را باید بزرگترین دانشمند در صحنه علوم در قرون وسطی دانست.»

جابر نخستین شیمیدان ایرانی است. او اولین کسی است که به علم شیمی شهرت و آوازه بخشید و بی تردید نخستین مسلمانی است که شایستگی کسب عنوان شیمیدان را دارد.

شهرت جابر نه تنها به جهان اسلام محدود نمیشود و غربیها او را تحت عنوان «گبر» میشناسند. ابن خلدون درباره جابر گفته است: «جابر بن حیان پیشوای تدوین کنندگان فن کیمیاگری است.»

شاگرد، دوست و همراه امام ششم

جابر بن حیان، کتابی مشتمل بر هزار برگ و ۵۰۰ رساله، تالیف کرده است. جابر شاگرد و دوست امام صادق (ع) بود و امام را شخصی والا و مهربان یافت؛ بطوری که نمیتوانست از او جدا ولی بی نیاز بماند. جابر میکوشید تا با راهنمایی استادش، علم شیمی را از بند افسانه های کهن مکاتب اسکندریه برهاند و در این کار تا اندازه ای به هدف خود رسید. برخی از کتابهایی که جابر در زمینه شیمی نوشته عبارتند از: الزیبق، کتاب نارالحجر، خواص اکسیرالذهب، الخواص، الریاض و

وی به آزمایش بسیار علاقه مند بود. از این رو، می توان گفت نخستین دانشمند اسلامی است که علم شیمی را بر پایه آزمایش بنا نهاد. جابر نخستین کسی است که اسید سولفوریک یا گوگرد را از تکلیم زاج سبز و حل گازهای حاصل در آب بدست آورد و آن را زینت الزاج نامید. جابر اسید نیتریک یا جوهر شوره را نیز نخستین بار از تقطیر آمیزه ای از زاج سبز، نترات پتاسیم و زاج سفید بدست آورد.

جابر سرانجام در سال 194 هجری شمسی در کوفه درگذشت.